

UNIVERSITETET
I OSLO

0619
ARKIV

Buskerud fylkeskommune
Kulturetaten
Fylkeshuset
3020 Drammen

KOPI

INSTITUTT FOR ARKEOLOGI,
KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK

Oldsaksamlingen med Vikingskipshuset

Frederiks gate 3
0164 Oslo

Besøksadresse
Frederiks gate 2

Deres ref.:
Vår ref.: 98/4453 JHL -1

Telefon: 22 85 93 00
Telefaks: 22 85 95 24

Oslo 6. juli 1998

**SØKNAD AV 12. MAI 1998 FRA MAG. ART. BIRTHE WEBER OM TILLATELSE TIL Å
GRANSKE ET AUTOMATISK FREDET KULTURMINNE (HUSTUFT) I MEDHOLD AV
LOV OM KULTURMINNER AV 9. JUNI 1978 NR. 50, § 11, LITRA B
ELLINGSGÅRD, 78/1, OG BERG SØNDRE, 87/5, ÅL KOMMUNE, BUSKERUD**

Vedlagt oversendes søknad fra mag. art. Birthe Weber om tillatelse til å ta ut kullprøve for radiologisk datering av en hustuft.

Hustuften ligger i tilknytning til allerede ØK-registrert hustuft (fornminnenr. 0077), jfr. Hallingdalsprosjektet Å172.

Vi ber om Buskerud fylkeskommunes innstilling til søknaden.

Med hilsen

Jan Henning Larsen
distriktsleder

Vedlegg: Søknad av 12. mai 1998 fra Birthe Weber
Utskrift av Fornminneregisteret

Kopi: Riksantikvaren

Oslo, 12.05.1998

IAKN - OLDSAKSAMLINGEN, V/FORNMINNEUTVALGET

SØKNAD OM TILLATELSE TIL INNGREP I FORNMINNE

Å172 Øvre Eitretjørne, er en tuft registrert og datert v/Hallingdalsprosjektet. Dateringen ble foretatt på bjerk, Ua-845 og ga en alder BP940+-65, kalibr. AD1020-1190 (Reimer & Stuyver 1993)

Tufta ligger på ca. 1200m.o.h.. sydvendt, og med vidt utsyn over Øvre Eitretjern og fjellene syd for Hallingdal til Gaustatoppen. Ca. 2m bak den nordre langveggen, gravd inn i gruskollen som skjermer Å172 er det registrert to hesteskoformete tufter med en felles vegg/voll. De har åpning mot syd. Størrelsen på den enkelte kan være l. ca. 3m og b. ca. 2m, men er vanskelig å måle fordi veggvollene er nedrast med mye stein. Bosetning av Å172 utelukker samtidig bruk av tuftene. Rimeligvis er tuftene eldre.

Tuftene ble i 1977 ØK- registrert som groper (Fornminne 0077, Ål k., Buskerud) og er ikke nevnt i Hallingdalsprosjektet (Bloch-Nakkerud, T. og Lindblom, I., 1994)

Ved besøk i 1978 av A-E. Christensen, K. Hov og undertegnede, ble det tatt stikk med jordbor og funnet trekull i den sørligste av tuftene.

Jeg søker med dette om å få ta det nødvendige snitt for innsamling av trekull for 14C- datering.

Bakgrunnen for søknaden.

Setertufter

Formen på tuftene ved Eitretjern finner en igjen i vestlandske fjellstrøk, bl.a. Ytre Moa (Bakka 1968), Holedalsvatnet, Stranda k., (Resi 1982, vedlegg 1), Friksdal i Sogn, (Magnus 1986), Breheimen (Randers og Kvamme 1992), Gudmedalen, Flåm (Indrelid 1990) Nysset-Steggjevassdragene (Bjørge, Kristoffersen, Prescott 1992).

Tufter, langsmal med åpen kortvegg, som er registrert i stølsdalene har lang brukstid, fra f.v.t. og gjennom yngre jernalder og middelalder. Typen har til nå, meg bekjent, ikke vært registrert i Østnorske fjellstrøk.

Ved Fellingvatn mellom Lordalen, Lesja k., og Skjåk er identiske hesteskoformete tufter med felles vegg registrert inngravd i grusrygg og med åpning mot Fellingvatn. Idet disse lå i nær kontakt med vannet og ledegjerder som har vært ledd i et større fangstanlegg for rein med bl.a. vannfangst, har tuftene vært oppfattet som bågastøer. På vestsiden og på toppen av samme gruskolle er det flere tufter av mere tradisjonell form, som er foreslått som spor etter setre og som kan ha vært samtidig med bruken av fangstanlegget (Mølmen 1988:160ff) Bein fra en liten dyngge er 14C- datert til vikingtid (kalibr.AD790-890, T-8218) (C37219).

Typen skal også finnes i heiområder i Vest-Agder (F.A. Stylegar, pers. medd.)

På Dovrefjell er en inngravd tuft med åpen kortside og som konstruksjonsmessig mulig kan sees som en videreutvikling av den enkle, hesteskoformete ved at den har moldbenker langs de tre veggene. Denne, Tuft 1, på gamle Nordseter er datert til sen-

middelalder (Weber in press, vedlegg 2)

Bygningstypen av hestekoform med en åpen kortvegg er altså ikke begrenset til Vestlandet, men finnes i Østnorske fjellstrøk, i områder med setre.

På Dovrefjell er det registrert ulike hustyper i gamle sseterområder, som på Gamle Nordseter (nevnt over) hvor en tuft som var inngravd i bakken har vært av "Vestlandstypen". De enklere hestekoformete ved Eitretjern og Fellingvatn er trolig eldre, og må sees som "pionerene" for typen på Østlandet. Men når ble de introdusert?

Jeg ber Fornminneutvalget imøtegå min søknad om inngrep i tuft ved Eitretjern.

Kjersti Randers vil bistå ved undersøkelsen ved Eitretjern.

Litteratur

Bakka, E., 1965, Ytre Moa. Viking. Bind XXIX. Oslo.

Bjørge, T., Kristoffersen, S., Prescott, C., 1992, Arkeologiske undersøkelser i NYSET.STEGGJEVASSDRAGENE 1981-87, Bergen

Bloch-Nakkerud, T. og Lindblom I., 1994, Far etter Folk i Hallingdal. Gol.

Fornminneregisteret, Østlandet. Nina-Niku

Indrelid, S., 1990, Om bruken av fjellet i gamal tid. Arkeo. Bergen.

Magnus, B., 1986, Iron Age Exploitation of High Mountain Resources in Sogn. Norw. Arch. Rev., Vol 19. Oslo.

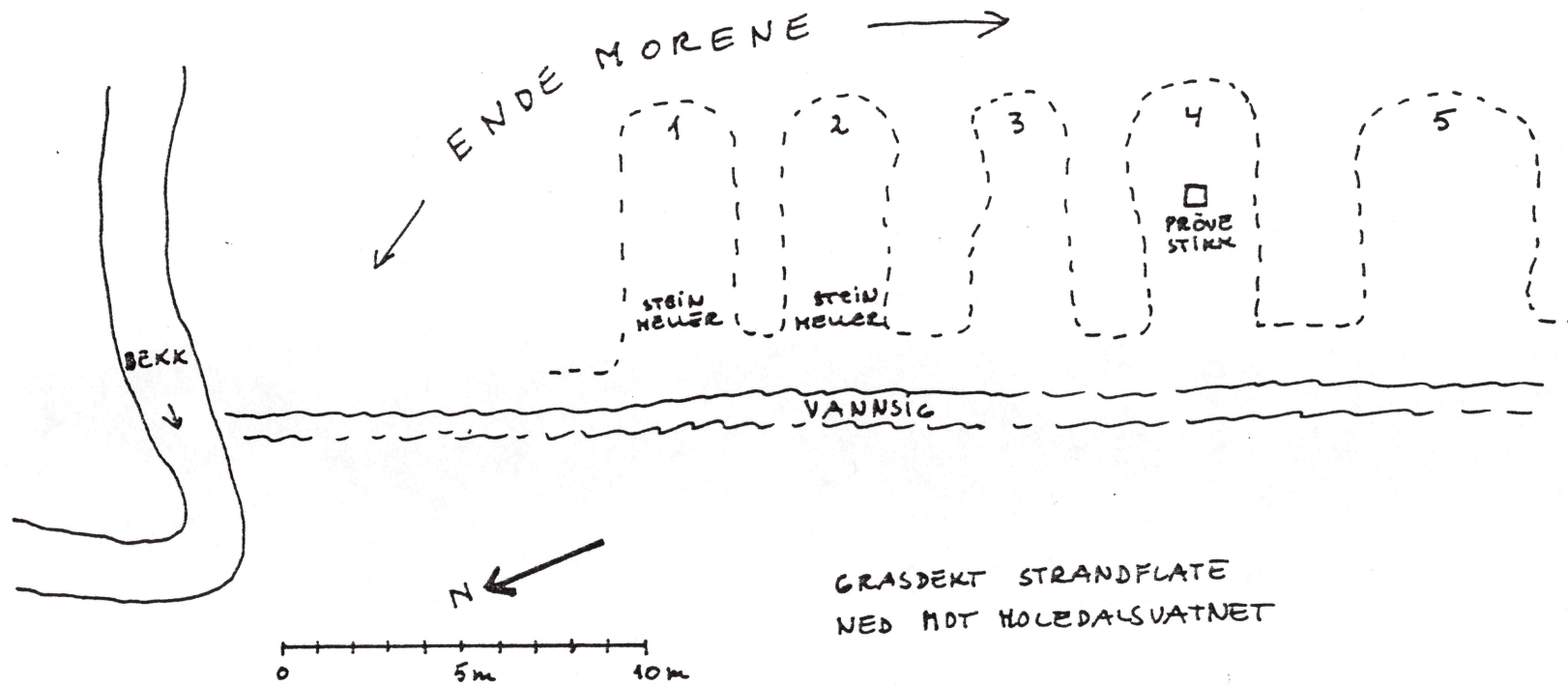
Randers, K., og Kvamme, M., 1992, Breheimenundersøkelsene 1982-84. II: Stølsområdene. Arkeologiske Rapporter 15. Bergen.

Mølmen, Ø., 1988, Jakt- og fengstkulturen i Skjåk og Finndalsfjellet. Otta.

Resi, H.G., 1983, Rapport om registrering. Holedalsvatnet, Stranda, 8-9.7.1983. Bergen.

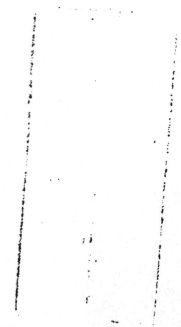
Birthe Weber

Klipp i klipparkivet

TUFTER VED HOLEDALSVATNET,
HOLE OG PARR, GNR. ~~65-66~~, 68/65-
STRANDA K., HØRE OG RØMSDAL

REGISTRERT 8.-9.7.1983
V. TONE ANDA, PER SÆTHER OG
HEID GJØSTEIN RESI

JORAMO BYGDEPÅLKENNING 85/1

VEDLEGG 2.

TUFTER ØST FOR NORDSETER

JUNI 1997

24023/8

OMRÅDET MOT VEST

24023/10

GAMLE NORD SETER

TUFT 1.

TUFT 1 MOT ØST